

Fremsat den 17. marts 2023 af Charlotte Broman Mølbæk (SF), Theresa Berg Andersen (SF),
Marianne Bigum (SF) og Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om forenkling af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste

Folketinget pålægger regeringen senest i oktober 2024 at fremsætte lovforslag om at forenkle reglerne om tabt arbejdsfortjeneste med henblik på at sikre, at forsørgere til børn med funktionsnedsættelse får en smidigere, hurtigere og mere helhedsorienteret sagsbehandling, der understøtter barnets tarv og familiens samlede livssituation.

Bemærkninger til forslaget

Forslagsstillerne mener, at en forenkling af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste med fordel kan indebære et kortere afklarende forløb med færre dokumentationskrav, brug af tro og love-erklæringer, en enklere beregning og sidestilling af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste med lønindkomst og bedre hjælp til at vende tilbage på arbejdsmarkedet. Endvidere skal forsørgere til børn med midlertidige funktionsnedsættelser som f.eks. angst og depression ikke være udelukket fra målgruppen for reglerne. Forslaget vil kunne bidrage til at nedbringe den stigende mistrivsel blandt børn og unge, da det vil have en forebyggende effekt at få skabt ro i familien.

Forsørgere til børn og unge med funktionsnedsættelse er berettiget til at få kompensation for tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42 (lovbekendtgørelse nr. 170 af 24. januar 2022) for at passe barnet, hvis barnet på grund af sin funktionsnedsættelse har behov for at blive passet i hjemmet, eller hvis forsørgeren skal være hos barnet under hospitalsindlæggelse, i dagtilbud eller skole.

Kommunernes sagsbehandling vedrørende tabt arbejdsfortjeneste volder desværre mange problemer. Det er en af de ydelser efter serviceloven, der er indgives flest klager over, og som har en af de højeste omgørelsesprocenter. Det er samtidig den ydelse, som Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH) får flest henvendelser om. Både familier og kommuner oplever, at der stilles krav om omfattende dokumentation og en ofte kompleks beregning. Samtidig udgør sektoransvarsprincippet – hvorved den konkrete offentlige sektor, der f.eks. udbyder en ydelse, også er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for mennesker med nedsat funktionsevne – en udfordring, da det ofte medfører uenighed om, hvorvidt dagtilbud eller skole kan og skal tilbyde den rette støtte, eller om det er barnets behov at blive passet helt eller delvis i hjemmet. Alt det er medvirkende til meget lange sagsbehandlingstider, som skaber usikkerhed, stress og mistillid hos familier, der i forvejen står i en meget sårbar situation og netop har brug for ro (»Organisationer: Forældre må ikke syltes, når de søger tabt arbejdsfortjeneste«, dr.dk, den 4. januar 2023).

Ankestyrelsens praksisundersøgelse af kommunernes bevilling af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste fra 2022 (»Praksisundersøgelse om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste«, Ankestyrelsen, maj 2022), jf. Social- og Ældreudvalget, alm. del – bilag 214, folketingsåret 2021-22, viser, at kommunerne i 17 ud af 42 sager ikke har foretaget en udmåling af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i overensstemmelse med regler og praksis, og at kommunerne i yderligere 10 ud af 42 sager har foretaget en udmåling af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, hvor en del af afgørelsen ikke er i overensstemmelse med regler og praksis (side 6).

Derudover gør det nuværende krav om betydelig og varig funktionsnedsættelse i målgruppebeskrivelsen det sværere

for forældre til børn med midlertidige psykiske problemstillinger som f.eks. angst og depression at opnå kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. En stor del af denne målgruppe kan dog i en periode have ufrivilligt fravær fra skole eller dagtilbud, hvorfor der kan være et akut behov for pasning i trygge rammer.

Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste ophører automatisk, når barnet flytter hjemmefra eller fylder 18 år. I de tilfælde, hvor forsørgeren har modtaget kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i flere år, kan vedkommende være kommet langt væk fra arbejdsmarkedet og derfor have brug for hjælp til at komme tilbage på arbejdsmarkedet og genvinde eller opbygge kompetencer.

Mere tillid til borgerne og smidigere sagsbehandling

Forslagsstillerne mener, at der er behov for at lave reglerne om tabt arbejdsfortjeneste grundlæggende om, så de beror på en højere grad af tillid til borgerne. Dertil skal kravene til administration og dokumentation mindskes mærkbart, og der skal i stedet være fokus på at give familierne en hurtigere og smidigere sagsbehandling, hvor fokus er på barnets trivsel og på at skabe ro for familierne. De eksisterende regler bidrager desværre til det modsatte af intentionen med reglerne.

Forslagsstillerne er meget positive over for, at social- og boligministeren i et svar på spørgsmål nr. S 55, folketingsåret 2022-23, 2. samling, tilkendegav, at ministeren også finder reglerne besværlige, og at der er behov for at få kigget på dem. Social- og boligministeren tilkendegav i samme svar, at hun har et ønske om, at Ankestyrelsen skal lave en ordentlig praksisundersøgelse af tabt arbejdsfortjeneste. Forslagsstillerne ser ikke noget i vejen for at få udarbejdet en mere omfattende praksisundersøgelse, men Ankestyrelsen lavede så sent som sidste år en praksisundersøgelse. Forslagsstillerne mener derfor ikke, at der er behov for at afvente endnu en praksisundersøgelse. Det er afdækket, at reglerne bidrager til alt for omfattende dokumentationskrav og manglende tillid.

Afklarende forløb for forsørgere

Forslagsstillerne foreslår i tråd med forslaget fra Danske Handicaporganisationer (»DH: Forslag til forenkling af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste«, Danske Handicaporganisationer, den 21. februar 2023), at der indføres et indledende afklarende forløb på f.eks. op til 3 måneder, hvor forsørgere til børn med funktionsnedsættelser, der i en kortere eller længere periode har behov for at blive passet i hjemmet, kan modtage kompensation for tabt arbejdsfortjeneste baseret på en tro- og loveerklæring. I det afklarende forløb skal kommunerne være forpligtet til at lægge en plan for det videre forløb i et tværfagligt og -sektorielt samarbejde – også med forsørgeren.

For nogle familier vil de 3 måneder være tilstrækkelig tid til, at der er fundet en anden løsning. For andre vil det afklarende forløb kunne bruges til at sammensætte en

helhedsorienteret indsats for barnet, hvor forsørgeren modtager kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Når der efter den afklarende periode er aftalt en handleplan, bør aftalen bero på en tro og love-erklæring, således at modtageren af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste er forpligtet til at orientere kommunen, hvis barnets behov ændrer sig og der opstår et behov for at justere i antallet af timer, der kompenseres for tabt arbejdsfortjeneste.

Enklere beregning af kompensation

Samtidig er der behov for en enklere beregning af kompensationen for tabt arbejdsfortjeneste, der i dag beregnes ud fra de seneste 3 måneders lønsedler og en mere kompleks beregning for selvstændige. Det er noget, der efterlyses af både borgere og kommuner. Derfor foreslår vi, at kompensationen fastlægges ud fra forsørgerens årsindkomst året før, og at forsørgerens mindre besparelser ikke fratrækkes, så der ikke bruges unødigt administration på omfattende beregninger. Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste kan ligeledes med fordel sidestilles med lønindkomst, så modtagere af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste på lige vilkår med lønmodtagere kan være medlem af en A-kasse og opnå ret til dagpenge og supplerende dagpenge.

Bedre hjælp til at komme tilbage på arbejdsmarkedet

I nogle tilfælde er der behov for, at forsørgerne passer barnet i hjemmet i en længere periode. De kan derfor være kommet langt væk fra arbejdsmarkedet. Her er der behov for, at de hjælpes godt tilbage i job eller uddannelse. Forslagsstillerne foreslår, at der sættes ind med en målrettet indsats i så god tid som muligt ved ophør eller væsentlig nedtrapning af timetal. Indsatsen skal gennemføres i et samarbejde mellem socialforvaltningen og jobcenteret og være individuelt tilrettelagt, så den imødeiser forsørgerens behov for f.eks. opkvalificering, brancheskift m.v.

Mulighed for kompensation til børn med midlertidige funktionsnedsættelser

Endelig mener forslagsstillerne, at børn med midlertidige funktionsnedsættelser ikke skal være udelukket fra målgruppen for kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Vi er alle bekendte med, at flere børn og unge er i mistrivsel grundet f.eks. angst og depression, og nogle gange med ufrivilligt skolefravær til følge. Nogle af disse børn og unge kan have uopdaget adhd eller autisme. En del forsørgerne til børn med angst eller depression har hidtil fået bevilliget kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. En principafgørelse fra Ankestyrelsen fra december 2022 slår dog fast, at der ikke kan bevilliges kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, hvis barnets behov kan afhjælpes inden for en kortere periode. Det kan skabe endnu en udfordring i forhold til at afklare, om eksempelvis forsørgerne til børn, der psykisk mistrives, er berettiget til tabt arbejdsfortjeneste. Det er, til trods for at barnet står med et akut behov for hjælp fra sine nærmeste og at familien er i en meget sårbar situation.

Vi foreslår, at de reviderede regler evalueres efter 4 år.

Finansiering

Forslaget skønnes at medføre en umiddelbar øget udgift for kommunerne i størrelsesordenen 50 mio. kr. årligt, jf. side 7 i notatet fra Danske Handicaporganisationer som omtalt ovenfor. Det foreslås, at forslaget finansieres i en periode på foreløbig 4 år via det økonomiske råderum, men forslagsstillerne er åbne over for at drøfte finansieringen.

Omkostningen skyldes bl.a. forøgede udgifter i form af støtte til et større antal forsørgerne til børn med midlertidige psykiske problemstillinger. Forslaget skønnes dog også at bidrage til kommunale besparelser i form af en betydeligt mindre bureaukratisk sagsbehandling og administration. Samtidig vil det indledende afklarende forløb kunne bidrage til forebyggelse og bedre trivsel for børn og forældre og for nogle en hurtigere afklaring af en alternativ løsning. Forslaget kan således forebygge afledte kommunale udgifter til familier i mistrivsel.

Skriftlig fremsættelse

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om forenkling af reglerne om tabt arbejdsfortjeneste.

(Beslutningsforslag nr. B 108)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.